

(*Canal del Ferro*), Kanalsko dolino in na gore visoke Beneške Slovenije (*Montagne dell'alta Slavia*). Gričevnati del Videmske pokrajine obsega Sandanielske griče in griče med Tilmentom in Idrijo (sem spada nizko beneškoslovensko podgorje), njen ravninski del pa osrednjo Furlansko ravnino, Videmsko ravnino, južno Furlansko ravnino in obrežno Furlansko nižino (*Bassa Friulana*). Goriška pokrajina je razdeljena na goriško gričevje (Brda), Krminsko ravnino in Spodnješko ravan. Tržaška pokrajina seveda ne potrebuje nadaljnje pokrajinske razčlenitve.

Se zanimivejša je za nas zaključna opredelitev glavnih tipov agrarne pokrajine, ki jih v njihovi regionalni razporeditvi prikazuje manjša skica, še lepše pa s svojimi prevladujočimi potezami v izrabi tal odsevajo iz barvnih znakov na ustreznem 2. in 5. listu italijanske karte izrabe tal. Ti tipi so v gorskem delu celotne avtonomne regije: 1. kraška agrarna pokrajina na Krasu (poljedelško-pašniška), 2. gozdarska in pašniška pokrajina Furlanskih gorā, 3. dolinske kulturne oaze (*oasi vallive*) v Furlanskih gorah (nekaj posevkov, nekaj sadja, stalni travniki, najznačilnejši je ta tip v dolini Tilmenta med Ampezzom in Tolmečem) in 4. tip poljedelško-pašniške pokrajine v flišnih beneškoslovenskih Julijskih Predalpah (pašniki, travniki, gozd, tudi kostanjev, živinoreja s propadajočimi planinami). V nižinskem delu pa so tipi oziroma regije opredeljeni takole: 1. Pokrajina »plant« (*piantata*), tradicionalna furlanska pokrajina samooskrbnega kmetijstva z drobno kmečko posestjo, s tradicionalnim kolobarjenjem žitnih rastlin (pšenice in koruze) s krmnimi površinami ter z značilnimi »plantami« oziroma »mešanimi kulturami«, z mnogo drevja, zlasti murve, brajde z vinsko trto. Taka pokrajina obsega zlasti osrednji del nižavja od Pordenona mimo Palamanove ter ravnino med Cedadam in Huminom. 2. Pokrajina čistih posevkov (*seminazioni nudi*) z odprtimi žitnimi polji, s »plantami« samo okrog naselij; širi se v glavnem še vedno v suhem delu ravnine severno in južno od prejšnje. 3. Pokrajina »bonifik« v obrežnem nižavju, s pravilnimi širokimi polji in čistimi posevki, razen pšenice in koruze tudi s sladkorno peso, tobakom in zelenjavo. 4. Pokrajina čistih vinogradov, predvsem v podgorju Julijskih Predalp od Tarčenta mimo Cedada do Brd; posamezni otoki so tudi onstran Tilmenta (Casarsa della Delizia in drugje po ravnini). 5. Pokrajina t. i. *magredis*, peščenih neplodnih vršajskih nasutin ob Cellini in Meduni, nekaj bolj obdelana šele v najnovjšem času.

Ce smemo po delu Pecore sklepati na značaj in kakovost drugih zvezkov, ki so izšli kot komentar k italijanski karti izrabe zemlje, lahko sodimo, da je delo doseglo svoj čisti geografski cilj, ne da bi se pretirano spuščalo v ekonometrične in druge statistične igre.

Svetozar Ilešič

Leslie Symons, *Agricultural Geography*. New York — Washington 1967, X + 282 str., z 12 tabelami in 19 diagrami in kartogrami med besedilom).

Ceprav z nekajletno zamudo, je prav in koristno, da tudi v našem glasilu s kratko notico opozorimo na solidno zasnovani učbenik »agrarne geografije«, ki ga je napisal dr. L. Symons, profesor geografije na canterberijskih (Canterbury) univerzi v Christchurch-u na Novi Zelandiji.

Knjiga, ki je napisana zelo pregledno in sistematsko, je razdeljena v tri dele. V prvem delu z naslovom »Naravno in družbeno okolje« je prikazan kritični pretres tistih dejavnikov v geografskem okolju, ki so v zgodovinskem razvoju vse do današnjih dni kakorkoli pomembneje vplivali na kmetijsko gospodarstvo. Podoba agrarnega gospodarstva v posameznih zgodovinskih obdobjih je zares plastično narisana. Sledi podrobnejši prikaz učinkov prvin naravnega okolja, ki jih avtor razvrsti v tri osnovne skupine (podnebje, prst in relief). Tretje poglavje prvega dela knjige pretresa pomembnost socialnih in gospodarskih dejavnikov za kmetijstvo. Tu se seznanimo z razvojem kmečkega sloja, z zemljiško posestjo; prikazan je pomen tržišča in prometnih sredstev za razvoj kmetijstva kakor tudi cene kmetijskih pridelkov, različni administrativni posegi države (uvozne restrikcije), pa delovna sila, mehanizacija oziroma specializacija in komercializacija kmetijstva itd. Poleg dru-

gih dejavnikov je treba računati še s tradicijo, ki ponavadi precej samosvoje zavira nadaljnji razvoj kmetijstva.

Drugi del knjige — *Systems of Exploitation* — prinaša prikaz glavnih tipov in sistemov kmetijstva po svetu. V uvodnem poglavju je prikazanih 13 tipov kmetijstva (str. 96—97). V naslednjih štirih poglavjih so prikazani osnovni oziroma prevladujoči sistemi kmetijstva. Kot primer »mešanega kmetijstva« (ki pa ima več podsistemov) nam avtor podaja strukturo in podobo kmetijskega gospodarstva na Britanskem otočju in v Novi Zelandiji. Značilnosti tega sistema so te-le: razvita tehnologija obdelave in predelave kmetijskih pridelkov, ogromne investicije, visoka stopnja mehanizacije, velika in hitro se razvijajoča urbana središča, znatna podpora s strani države itd. Malaja je prikazana kot primer sistema »plantažnega kmetijstva«. Pisec pravilno poudarja, da so ogromne plantaže gumijevca nastale kot posledica kolonialne oblasti, medtem ko je v novejšem času, ko sintetični izdelki močno izpodrivajo naravne proizvode, pospeševanje monokulturnih plantaž vedno bolj tvegano. V posobnem poglavju je prikazan sistem »državnega in kolektivnega kmetijstva«. Kot najbolj tipičen primer za to mu je služila razčlemba in oznaka kmetijstva v ZSSR. Poleg teh treh osnovnih sistemov kmetovanja navaja Symons še nekatere vmesne oziroma prehodne stopnje (*Subsistence Agriculture*).

Tretji del knjige je posvečen regionalnim analizam kmetijstva. Tu so prikazane in kritično ocenjene nekatere metode kmetijske rajonizacije, teorije o prostorski razmeščenosti kmetijstva, kriteriji za tipizacijo kmetijstva itd. Prav tako se v tem delu knjige podrobno seznanimo s posameznimi primeri izrabe tal, z zemljiškim katastrom, s klasifikacijo kmetijskih zemljišč in drugih površin.

Symons-ova knjiga je solidno delo, ki nas po predstavitvi in obrazložitvi pisane problematike kmetijskega gospodarstva sili k razmišljanju. Res pa je tudi, da so nekateri pojavi agrarne pokrajine le obrobno prikazani ali samo omenjeni, kar je povsem razumljivo spriče dejstva, da knjiga prinaša globalno problematiko »agrarne geografije« z vseh kontinentov sveta. Podoba pa je, da bomo morali tudi našim agrarnogeografskim študijam poleg specifičnih razčlemb in prikazov dodati še širši in seveda s tem kompleksnejši geografski prikaz. Prav to lahko daje našemu delu širšo veljavo in družbeno-gospodarsko koristnost.

Milan Natek

Geografska književnost o turizmu Gospodarsko-geografskega inštituta univerze v Münchnu

V okviru Gospodarsko-geografskega inštituta Univerze v Münchnu so pod vodstvom K. Rupperta in njegovega sodelavca J. Maierja v zadnjih dveh letih opredeljevali naloge geografije na področju turizma v nič manj kot 51 knjigah ali razpravah. V njihovih delih je turizem člen, ki prostorsko povezuje podeželje z mestom v regionalno enoto. Turizem dobiva v pokrajinah, kjer se oblikuje moderna mobilna industrijska urbanizirana družba, enak geografski značaj kot ga ima funkcija bivanja človeka, njegovega dela, oskrbe, izobraževanja in njegove udeležbe v prometu. Turizem obravnavajo kot posledico večanja produktivnosti dela in dohodka ter življenjske ravni prebivalstva, razvoja motorizacije in daljšega prostega časa. Ker je število prebivalstva, ki lahko uporablja del svojega prostega časa in dohodka za oddih v mestu ali izven njega, v stalnem porastu, je zato tudi učinek turizma v pokrajini vse večji.

Teoretično in metodološko izhodišče raziskav je zasnovano na socialno-geografskem konceptu. Le-ta se kaže v razkrivanju odnosov med razvojem in strukturo turizma na eni strani ter med razvojem in strukturo družbe in pokrajine na drugi strani. Nosilci turizma so različne socialne skupine prebivalstva, ki se med seboj razlikujejo po svojem načinu izkoriščanja prostega časa za rekreacijo. Te razlike se odražajo tudi v oblikovanju različnih